

Néhány gondolat a rádióamatőrök szerepéről a katasztrófavédelemben

Manapság divatos téma a rádióamatőrök katasztrófavédelemben betölthető szerepéről beszélni. Néhány gondolattal szeretnék e témához hozzájárulni.

Magyarországon jelenleg nincs szervezett szerepe a rádióamatőrök katasztrófavédelmi tevékenységben való részvételének. Ez a helyzet két okra vezethető vissza:

1. Hazánkban és a környező térségekben igen ritkán történnek olyan méretű katasztrófák, amelyek nagymértékben veszélyeztetnék az ország területét vagy annak egy részét lefedő professzionális hírközlést.
2. A katasztrófavédelemben részt vevő professzionális szervezetek kiképzettek, speciális tudással, felszereléssel, protokollokkal és függelmi rendszerekkel rendelkeznek.

A rádióamatőr engedélyben egyébként szerepel egy kitétel, idézem: „Rádióamatőr csak más rádióamatőr állomásokkal bonyolíthat le forgalmat. Kivétel a szükség- és vészhelyzet (amelyet csak az arra illetékes hatóság rendelhet el), amikor a rádióamatőr a segítségnyújtással kapcsolatos információkat köteles a harmadik fél számára továbbítani.”

Hol tud segíteni leghatékonyabban a rádióamatőr? Nos, három eset lehetséges:

- A rádióamatőr a katasztrófasújtott területen belül, vagy az esemény helyszínén tartózkodik éppen, üzemképes maradt a rádióberendezése, így azt felhasználva jelentheti a történeteket, tudósíthat a fejleményekről. Ez véletlenszerű, ritka eset.
- Megfelelő képzettséggel és felszereléssel a katasztrófavédelem egységeivel együtt az első vonalban behatol az érintett területre. Ennek akkor van haszna, ha pótolni, kiegészíteni képes a katasztrófavédelem professzionális hírközlését, illetve járulékos hírforrásként képes működni.
- Rádióhálóba szerveződve segíti a humanitárius feladatok ellátását.

Ez utóbbiról idehaza nem szoktak beszélni, holott a világ ez irányban mozdult el, és leginkább az ilyen helyzetekre képes felkészíteni, de akár felkészítés nélkül is tömegesen igénybe venni a rádióamatőröket.

Miről is szól van szó? Nos, tömeges vagy nagy területre kiterjedő katasztrófák esetében a mentésben részt vevő professzionális erők gyűjtőpontokra szállítják a sérülteket, kitelepítetteket. E gyűjtőpontokban a hírközlési lehetőségek még akkor is korlátozottak, ha maga a hírközlési infrastruktúra sértetlen maradt. Ugyanis a hivatalos szervek aktívan igénybe veszik a helyileg éppen adott kommunikációs lehetőségeket. Az ő kommunikációjuk elsődleges fontosságú, hiszen közvetlenül veszélyeztetett emberéletek, nagy értékű anyagi javak mentése folyik.

Általában az a tapasztalat, hogy a kitelepítettek, a könnyebben sérültek, azaz a halasztható ellátásra szorulóknak többnyire magukra maradnak egy ideig. Kommunikációs lehetőségeik alig vannak, vagy erősen korlátozottak, s idővel e lehetőség is csökken, ha lemerülnek a megmentett mobiltelefonok. Sokkal rosszabb a helyzet akkor, ha a gyűjtőpontokon egyáltalán nincs működő civil kommunikációs lehetőség.

Ilyen helyeken gyorsan feltelepített rádióamatőr állomások képesek rugalmasan kiszolgálni mind a katasztrófavédelmi, mind a helyszínrre érkező humanitárius szervezetek, mind pedig a megmentett civil lakosság legfontosabb kommunikációs igényeit.

Civil szempontból óriási segítség az, hogy szorult helyzetbe kerülve hírt tudjunk adni magunkról, szeretteink hírt kapjanak rólunk. Továbbá a humanitárius szervezetek általában nincsenek felkészülve nagy távolságú kommunikációra. Kézenfekvő tehát, hogy a rádióamatőr képes pótolni a professzionális kommunikáció teljes hiányát vagy bővíteni a helyileg adott éppen szűk keresztmetszetét anélkül, hogy bármely kiképzett szervezet munkájába beavatkozna és speciális szakmai képzetlensége miatt zavarná azt.

A humanitárius jellegű rádióamatőr kommunikáció a közvetlen vész helyzetben és mentésben, azaz a frontvonalban másodlagos fontosságú, ugyanakkor elsődleges vagy fontos szerepet kaphat a mentés második vonalában. Hátszárja pedig a nagy számú rádióamatőr, legyenek azok a hazai, európai vagy a világ más kontinensein élők.

Természetesen az sem zárható ki, hogy a megfelelő képzéssel, eszközökkel rendelkező rádióamatőrök bevonhatók legyenek a közvetlen mentésben. A frontvonalban is hasznosak lehetnek, sőt a katasztrófásújtott területek felderítésében kiemelkedő szerepet kaphatnak. Az ő kommunikációs rendszerük viszont csak a katasztrófavédelem kihelyezett központjához kapcsolandó, hiszen a beérkezett információk alapján itt születnek a döntések.

Ha rádióamatőr oldalról vizsgáljuk a dolgot, a technikai feltételek jórészt adottak. Előzetes felkészüléssel és gyakorlással pedig az adott feladathoz kialakíthatóak a megfelelő protokollok és technikai kiegészítések.

A vonatkozó és az előzőekben idézett jogszabályt pedig célszerű lenne kiterjeszteni a humanitárius tevékenységre is (noha az 1989-es romániai eseményekkel kapcsolatos rádióamatőr megmozdulásban sem kapott az átlagos amatőr hatósági engedélyt vagy felszólítást, mégis az ország rádióamatőr társadalma megmozdult és részt vett a szabályos rádióamatőr forgalmazástól eltérő műveletben. Az akkori aktivitást nyugodtan nevezhetjük humanitárius segítségnyújtásnak, s ez egyben a magyar rádióamatőr történelem ma is példamutató eseménye volt.

Véleményem szerint az elmondottakon érdemes elgondolkodni és olyan ajánlattal előállni a társadalom számára, amely nem zavarja a professzionális szervezetek tevékenységét és függelmi rendszerét, viszont a rádióamatőrök részvétele számukra, a humanitárius szervezetek és a kárt szenvedettek számára is hasznosítható lehet.

E gondolatok megfogalmazását a New Orleans-i és a japán cunami során lezajlott események és eljárások megismerése is segítette.

Jegyezte: HA2MN

2011-10-04